

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka a Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **S. A. T.**, t. č. Věžnice Plzeň, zastoupeného Mgr. Matějem Šedivým, advokátem, sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 7. září 2020, č. j. 3 Nt 346/2020-28, za účasti **Okresního soudu Plzeň-město**, jako účastníka řízení, a **Okresního státního zastupitelství Plzeň-město**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

- I. Usnesením Okresního soudu Plzeň-město ze dne 7. září 2020, č. j. 3 Nt 346/2020-28, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**

- II. Usnesení Okresního soudu Plzeň-město č. j. 3 Nt 346/2020-28 ze dne 7. září 2020 se ruší.**

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

2. Jak vyplývá z ústavní stížnosti, jejích příloh a z vyžádaného spisu Okresního soudu Plzeň-město (dále jen „okresní soud“) stěžovatel byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20. 6. 2019 sp. zn. 1 T 33/2019, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 10. 2019 sp. zn.: 7 To 388/2019, odsouzen pro zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zákoník“), a to v souběhu s přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání tří let, a dále k trestu vyhoštění z území České republiky, a to na dobu pěti let.

3. Stěžovatel podal žádost o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody, o které rozhodl napadeným usnesením ze dne 7. 9. 2020 č. j. 3 Nt 346/2020-28, okresní soud tak, že stěžovatelovu žádost s odkazem na § 327 odst. 1 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řád“), zamítl. Toto rozhodnutí okresního soudu obsahovalo výrok a poučení o tom, že v souladu s § 136 odst. 3 tr.

řádu písemné vyhotovení tohoto usnesení neobsahuje odůvodnění. Uvedené rozhodnutí vydal senát okresního soudu v neveřejném zasedání, kterého stěžovatel nebyl účasten.

II.

Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel namítá, že napadeným usnesením bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces garantované čl. 6 Úmluvy a právo na osobní účast a na vyjádření se ke všem prováděným důkazům zaručené v čl. 38 odst. 2 Listiny. Stěžovatel se ve své argumentaci opírá zejména o náleze ze dne 1. 4. 2019 sp. zn. II. ÚS 3302/18 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>), ve kterém Ústavní soud uvedl, že vznášel-li žadatel relevantní argumenty odůvodňující upuštění od výkonu zbytku trestu za současného vyhoštění, soud se s nimi musí – byť stručně – vypořádat a žadateli je sdělit. Stěžovatel dále uvedl, že nezná důvody postupu okresního soudu a nemůže tak z jeho rozhodnutí vyvodit žádné závěry stran případného podání nové žádosti či načasování jejího podání, protože totální absence odůvodnění negativního rozhodnutí vnímá jakožto zásah do svých ústavně zaručených práv a svobod.

III.

Vyjádření účastníka řízení

5. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost účastníku a vedlejšímu účastníkovi řízení k vyjádření. Okresní soud ve vyjádření zdůraznil, že postupoval dle zákona, avšak zároveň připustil, že ve světle nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3302/18 napadené rozhodnutí patrně neobstojí, neboť si je vědom toho, že v citovaném nálezu byla řešena prakticky identická věc a Ústavním soudem bylo shledáno porušení práva na soudní ochranu, zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny. Okresní soud dále uvedl, že by na citovaný náleze Ústavního soudu mělo být reagováno zákonodárcem v tom směru, že by měla být změněna právní úprava ustanovení § 327 odst. 1 písm. b) tr. řádu.

6. Vedlejší účastník řízení se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

7. Ústavní soud zaslal vyjádření okresního soudu stěžovateli k replice a vyžádal si doplnění ústavní stížnosti o žádost o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody. Stěžovatel k vyjádření okresního soudu nic neuvedl, doplnil však ústavní stížnost o obsah žádosti o upuštění od výkonu zbytku trestu.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas, oprávněným stěžovatelem, jenž byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je zastoupen v souladu s požadavky kladenými § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu").

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

9. Ústavní soud posoudil obsah ústavní stížnosti, napadeného rozhodnutí a vyjádření okresního soudu a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

10. Ústavní soud úvodem připomíná, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti, nikoliv „běžné“ zákonnosti (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a do jejich rozhodovací činnosti může zasáhnout jen tehdy, shledá-li současně porušení základního práva nebo svobody. V nyní posuzované věci takové porušení shledal, neboť obecný soud nijak neodůvodnil – a to ani písemně, ani ústně – proč byla stěžovatelova žádost zamítnuta.

11. Ústavní soud nejprve věnoval pozornost příslušné právní úpravě a shledal, že tr. řád umožňuje dle § 136 odst. 3 vyhotovit zjednodušené usnesení, které neobsahuje odůvodnění a v případě usnesení vyhotovovaného ve výkonovacím řízení tak může soud prvního stupně učinit i tehdy, není-li proti takovému usnesení přípustná stížnost. Toto ustanovení použil okresní soud při vydání napadeného rozhodnutí v projednávané věci. Z § 327 tr. řádu, na který okresní soud dále odkazoval, pak plyne, že soud může upustit od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do cizího státu nebo předán cizímu státu podle části páté hlavy druhé zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, nebo vyhoštěn, přičemž proti tomuto rozhodnutí není přípustná stížnost.

12. Stěžovatel nebyl přítomen rozhodování soudu, neboť okresní soud v jeho věci rozhodoval v neveřejném zasedání podle § 240 tr. řádu – ten stanoví, že v neveřejném zasedání rozhoduje soud tam, kde není zákonem předepsáno, že se rozhoduje v hlavním líčení, veřejném zasedání nebo vazebním zasedání. Podle § 242 tr. řádu se neveřejné zasedání koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele. Jiné osoby jsou z účasti na neveřejném zasedání vyloučeny.

13. Z formálního hlediska tedy okresní soud postupoval v souladu s ustanoveními trestního řádu. Jelikož rozhodoval v neveřejném zasedání, tak bylo plně opodstatněné, že stěžovatel nebyl přítomen jak samotnému jednání, tak vyhlášení usnesení. Při vyhotovování usnesení měl okresní soud možnost vydat zjednodušené usnesení s odůvodněním či bez něj, což umožňuje § 136 odst. 3 tr. řádu. Ústavní soud však uvádí, že nejde o pravidlo, podle kterého soudy mají postupovat bez výjimky; na to upozornil Ústavní soud v prakticky stejné věci již v nálezu sp. zn. II. ÚS 3302/18. V tomto nálezu se zdůrazňuje, že zákonem stanovená možnost neodůvodnit soudní rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku za současného vyhoštění podle § 327 odst. 1 písm. b) tr. řádu musí být z pohledu práva na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny interpretována restriktivně; tuto možnost lze využít v případech, pokud je žadateli vyhověno, vznášeli-li žadatel irelevantní argumenty nebo je-li jeho podání opakované či neodůvodněné. Dále Ústavní soud v citovaném nálezu uvedl, že pokud žadatel vznášel relevantní argumenty odůvodňující upuštění od výkonu zbytku trestu za současného vyhoštění, soud se s nimi musí – byť stručně – vypořádat a žadateli je sdělit. Již v uvedeném nálezu Ústavní soud poukázal na skutečnost, že je-li soudu přiznána velmi široká diskrece, aniž by zákonodárce poskytl alespoň základní principy, kterými by se soud měl nechat vést při rozhodování podle § 327 odst. 1 písm. b) tr. řádu, je přinejmenším zvláštní, nemusí-li takové rozhodnutí být vždy odůvodněno a není proti němu přípustná stížnost. Uvedl, že předmětná právní úprava tak vytváří široký prostor pro potenciální libovůli či nezákonný postup a není v plném souladu s principy právního státu.

14. Zákonem stanovená možnost neodůvodnit soudní rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku za současného vyhoštění podle § 327 odst. 1 písm. b) tr. řádu musí být z pohledu práva na soudní ochranu vykládána i v posuzované věci. Skutečnost, že stěžovateli nebyly ani ústně, ani písemně sděleny důvody zamítavého rozhodnutí o jeho žádosti o upuštění od výkonu zbytku trestu za současného vyhoštění, přestože relevantní důvody uváděl, vede Ústavní soud k závěru o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu a o porušení stěžovatelova práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Takové rozhodnutí podle Ústavního soudu nenaplňuje požadavky na transparentnost a kontrolovatelnost soudních rozhodnutí a naopak poskytuje prostor libovůli v soudním rozhodování. Uvedený postup má pro stěžovatele i důsledky v nejistotě, kdy se na soud dále obracet – jak v ústavní stížnosti uvádí, není pro něj zjevné, zda by bylo vhodné, aby podal žádost s určitým časovým odstupem znovu či zda může jiným způsobem přispět ke kladnému vyhovění v budoucnu.

15. Protože napadeným usnesením bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona napadené usnesení zrušil. Okresní soud bude muset nově rozhodnout o žádosti stěžovatele podle § 327 odst. 1 písm. b) tr. řádu a alespoň stručně odůvodnit své rozhodnutí.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 2. února 2021

Radovan Suchánek
předseda senátu